

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Risale-i Nur
Külliyyatı'nı

OKUMA VE
ANLAMA
USÛLLERİ

Abdulkadir ÇELEBİOĞLU

Nurani Müdafı

Eser ismi:

Risale-i Nur Külliyyatı'nı
Okuma ve Anlama Usûlleri

Yayına Hazırlayan / Münderecat:

Abdulkadir ÇELEBİOĞLU

Mizanpaj:

Risale-i Nur Araştırma Merkezi

Yayınevi:

İDEAL ELT KİTAP TİC. LTD. ŞTİ

Kitap istemek için:

0555 652 95 97

Mail Adresi:

nuranimudafa@gmail.com

TAKDİM

Risale-i Nur eserleri, çağımız insanının aklındaki şüphelere muknî, makbul cevap veren Kur'ânî ve İmanî hakikatler manzumesidir.

Bu çalışmamızdaki gayemiz, bu eserlerden daha ziyade istifade etmek için bazı notları nazarlara vermektir.

Bu sûretle Risale-i Nur eserlerini yeni okumaya başlayanların "**Anlamıyorum**" diyerek bırakmadan nasıl devam etmelerine ve okuyanların da devam edip, istifadelerinin ziyade olması için yapması gerekenleri ele almaya gayret ettik. Cenâb-ı Hak istifadeye medâr eylesin.

Kitapçığı, birbiri ile alakâdar üç başlık altında ele alacağız. Önce Risale-i Nur'un üslûbuna dair bazı noktalara değineceğiz. Ardından "Risale-i Nur'u Okuma" ve "Risale-i Nur'u Anlama" başlıklarında da maddeler halinde ele alacağız. "**Risale-i Nur'u Okuma ve Anlama Üsulleri**" isimli serimiz altı yazıdan oluşacaktır. "**Muvaffakiyet, niyet-i halisenin refikidir.**"¹ diyerek başlıyoruz.

Abdulkadir ÇELEBİOĞLU

1 (Âsâr-ı Bediyye, s. 477)

RİSALE-İ NUR'UN ÜSLÛBU

Üstâd Bediüzzaman'ın ifadesi ile;

“...bedi’, garip demektir. Benim ahlakım, sûretim gibi; üslûb-u beyanım, elbisem gibi garipdir, muhaliftir.”²

Kendi "üslûb-u beyanı"nın garip olduğunu bizzat eserin müellifi/yazarı beyan etmiştir.

Risale-i Nur okuyanların da mâlûmudur ki, bazı bağlaçlar art arda çok geçmektedir. Bu mevzûya Bediüzzaman Hazretleri de şöyle temas etmiştir;

“Hatta ‘evet, işte, şimdi, hemde, zîra, olan, şu, bu’ tekerrürleri sizin gibi beni de usandırıyor. Başkasının tashîhine de kat’iyyen razı olamıyorum. Zîra külâhıma püskül takmak gibi, başkasının sözü sözlerimle hiç münasebet ve ülfet peyda etmiyor.”³

2 (Hutbe-i Şamiye, s. 101)

3 (Âsâr-ı Bediüye, s. 302-303)

Görüldüğü üzere Üstâd Bediüzzaman, "Başkasının tashîhine de kat'iyen razı olamıyor" ve bunu "külahıma püskül takmak" kabilinden görüyor.

Üstâd Bediüzzaman'ın ifadeleri, kendine hâstır. O yüzden **"başkasının sözü sözlerimle hiç münasebet ve ülfet peyda etmiyor"** demektedir.

Bazı kesimlerin "Bediüzzaman'ın lisânı o zaman anlaşılıyordu, günümüzde anlaşılmıyor" dediğini duyanlar olmuştur. Hâlbuki daha o dönemde de şu şekilde denilmiştir;

- "Sözlerin iyi anlaşılmıyor?"

Ve buna mukabil **Üstâd Bediüzzaman şu cevabı vermiştir;**

"Bilirim ki kâh minare başında kâh kuyu dibinde konuşuyorum. Neyleyeyim zuhurat öyle."⁴

Aynı şekilde şu ifadeler de mevzumıza açıklık getirmektedir;

"Hem benim tarz-ı ifadem, bu zamanın Türkçesine uygun gelmiyor. Bir parça dikkat ve teenni ister. Belki bunun da bir faydası, bir hikmeti var..."⁵

4 (Mesnevi-i Nuriye, s. 245)

5 (Elyazma Emirdağ Lâhikası, s. 661)

Üstâd Bediüzzaman, yazdığı eserler için "bu zamanın Türkçesine uygun gelmiyor" diyor. Demek ki yazıldığı dönem için de aynı hâl, mevzubahistir.

Aynı zamanda Kur'ân-ı Kerîm'in manevî tefsîri, Hadîs-i Şerîflerin te'vil ve şerhi, İmanî hakikatleri iki kere iki dört eder derecesinde kat'î ispat eden Risale-i Nurlar'ın nasıl yazıldıysa, öyle kalması gerekiyor. Bu hususa Mektubat eserinin fihristinde Bediüzzaman Hazretleri şöyle değiniyor;

“Onlar ne hal ile yazılmış ise öyle kalması lâzım geliyordu. Sonradan tashih ve tanzim etmeye me'zun değiliz!”⁶

Burada "**me'zun değiliz**" diyerek, iznimizin olmadığını söylüyor.

Peki "Neden bu ifadelerin değışmemesi gerekiyor? Sebebi nedir?" diye akla bir sual gelebilir.

Sebebini de yine Risale-i Nurlar'da buluyoruz;

6 (Mektubat, s. 488)

“...ifadelerim başkasına benzemiyor. Bir harfin ve bazen bir noktanın yanlışıyla bir mesele değişir, mana bozulur.”⁷

Burası mühim bir nokta. "Bir harfin ve bazen bir noktanın yanlışıyla bir mesele değişir, mânâ bozulur."

İşte Risale-i Nur eserlerinde değil kelimeleri değiştirmek ve yerine başka kelimeler istimal etmek, bir harfin yeri hatta bir noktanın değişmesi ile de, mesele değişiyor ve anlam bozuluyor.

Risale-i Nur'un üslûbu ile ilgili bilinmesi gereken diğer bir husûsta şudur;

"...'Risale-i Nur, Türkçe'de, lisân üzerinde de imam olacağına; yani yarın hâlis Türkçe olan Risale-i Nur'un kesb-i imtiyaz edip diğerlerini terkedecekleri..."⁸

Risale-i Nur, Kur'ân ve İman hizmetinde neşrettiği hakikatler cihetiyle asrında **"imam"** olduğu gibi, lisân üzerinde de imam olacaktır.

Devamındaki şu ifade ise cây-i dikkattir; 'hâlis Türkçe olan Risale-i Nur. İslâmî lisân bizim kendi lisânımız olmuştur.

7 (Şualar, s. 486)

8 (Emirdağ Lâhikası 1, s. 99)

Meselâ Arap harfleri yerine Hatt-ı Kur'ân yahut Hurûf-u İslâmiye/İslâm Harfleri demişiz.

Arapça, Farsça olan kelimeler de Türkçeleşmiş ve bizde yerleşmiştir.

İşte Risale-i Nur eserleri bizi, ecdâdımız ile rabt edip aramızda köprü kuran lisânımızı muhafaza ediyor.

Risale-i Nur eserlerinin üslûbu ile ilgili kısaca bunları bildikten sonra, okuma ve anlama noktasında daha ziyade yol kat edilebilir.

* * *

**RİSALE-İ NUR'U OKURKEN ŞU
MADDELERE DİKKAT ETMEK,
İSTİFADEYİ ZİVADELEŞTİRECEKTİR;**

1- Başkalarına anlatmak için değil, kendi nefsimize hitap ederek okumalıyız.

"Tenkid için okuyan, istifade edemez. Başkası için okuyan, istifade edemez. Kendi nefsi için okuyan, istifade eder. ...

"Hizmet için değil, nefsimi ıslah için okumalıyım.

...

«“Hizmet, hizmet” derken şahsî dersini unutanın, hizmeti muvakkat olur.»⁹

2- "Az da olsa devamlı okumak."¹⁰

Üstâd Bediüzzaman Hz.nin mevzû ile alâkadar bir mektubundaki şu yer cây-ı dikkattir;

"Hiç olmazsa işleri ve vazifeleri olmadığı vakitlerde, beş-on dakika dahi olsa Risale-i Nur'u okumak veya dinlemek veya yazmak cihetiyle bir miktar meşgul olsalar, hakikî talebe-i ulûmun sevaplarına ve şereflerine mazhar oldukları gibi, İhlas Risalesi'nde yazılan beş nevi ibadete de mazhar olurlar."¹¹

Burada geçen "beş nevi ibadet" ise şunlardır;

1. En mühim bir mücahede olan ehl-i dalalete karşı manen mücahede etmektir.

2. Üstadına neşr-i hakikat cihetinde yardım suretiyle hizmet etmektir.

3. Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmektir.

4. Kalemle ilmi tahsil etmektir.

5. Bazan bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen tefekkürî olan ibadeti yapmaktır."¹²

Üstâd Bediüzzaman'ın Sır ve Ser Kâtibi Mehmed Feyzi Efendi'nin de Külliyyatı okumak ile ilgili şu şekilde bir tavsiyesi vardır;

10 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 19)

11 (Emirdağ Lâhikası 2, s. 104)

12 (Lem'alar, s. 167)

"Üstâd'ın 130 parça eserini baştan sona, yılda iki kere okuyun."¹³

Yılda en az iki kere Külliyyatı devretmenin yolu, günlük okumaya devamla olur. Bu sayı günlük okunan sayfa sayısına göre üç, dört, beş ve daha fazla olarak da artar Allah'ın izniyle.

3- Küçük Sözler, Yirmi Üçüncü Söz, Meyve Risalesi, Gençlik Rehberi, Haşır Risalesi, Hastalar Risalesi gibi daha kolay anlaşılabilen risalelere öncelik vermek.

Zübeyir Gündüzalp Ağabey'in notlarında geçen şu ifadeler mevzûya ışık tutmaktadır;

"Siz elinizdeki Sözler'i birkaç defa okuyun. Akıl, kalp vs latifeleriniz hakaik-i imaniye ile dolarsa, Tabiat Risalesi'ni daha iyi anlamanız mümkün olur."¹⁴

Mustafa Sungur Ağabey'in şu tavsiyesine de kulak kesilmek gerekir;

"Risale-i Nur'u anlamanın tek yolu okumaktır. Bir risaleyi anahtar yap (Münacat Risalesi gibi), her gün devamlı sûrette onu oku. Bazı hakikatler var ki 60 senede açılıyor..."¹⁵

4- Bilinmeyen kelimelerle ilgili lügat çalışması yapmak. Bir insan her ay bir risalenin kelimelerini

13 (Nakleden: Yılmaz Yenidınç, "Üstâd Bediüzzaman'ın Allâme Talebesi Mehmed Feyzi Efendi" s. 96)

14 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 27)

15 <https://www.nuranimudafa.com/post/mustafa-sungur-agabeyden-hatiralalar>

çıkarak okusa, bir yıl gibi bir sürede çok mesafe alabilir.

Sözler eserinin sonundaki Konferans'ta derste okuma ile ilgili şöyle bir usûl tavsiyesi vardır;

"...bazı lügatların manalarını söyleyerek aynen okumak daha müessir ve daha efdaldir."¹⁶

"Hususî derslerde Risale-i Nur'dan okurken, Abdullah Ağabeyin Lügat'ından kelimelerin mânâlarını söyleyebiliriz."¹⁷

Abdullah Yeğın Ağabey'in hazırlamış olduğu Lügat'ten istifade edebilir ve çalışmalar yapabiliriz.

Zübeyir Gündüzalp Ağabey'in şu tavsiyeleri ehemmiyet arz etmektedir;

"Lügatlarda; bir kelime kaç mânâya gelir yazılı. Üstâd'ım Bediüzzaman Hazretleri ise bunun aksine bir mânâya kaç kelime gelir. Bu mânâda bir lügat yazmak istemiş. Sonra bu isteğini lügat olarak değil, Risale-i Nur eserlerinde kısmen gerçekleştirmişdir.

Şöyle ki, Risale-i Nur'da anlamadığımız bir kelimenin mânâsı ya o cümlede ya o cümlede ya paragrafın içerisinde ya konu içerisinde geçmektedir. Büyük bir ekseriyetle böyledir, eğer

16 (Sözler, s. 772)

17 (Bir Dava Adamının Notları 2, s. 24)

geçmiyorsa konunun mantıki üslubundan o kelimenin mânâsını çıkarmak mümkündür."¹⁸

5-Çevremizde Risale-i Nur dersleri yapılıyorsa düzenli olarak takip etmek, yapılmıyorsa da başlatmak.

Risale-i Nur eserlerini devamlı okuma ve okuduğunu anlama noktasında en ehemmiyetli noktalardan birisi de Risale-i Nur Medreselerine derslere gitmektir.

6- Kitabı tanımak. Kitabı tanımak ile ilgili Zübeyir Gündüzalp Ağabey'in şu tavsiyeleri mevzûmuz ile alakâdardır;

"Risale-i Nur'u okurken ilk adım evvela kitabı tanımak. Mesela; Sözleri eline alıp yapraklarını çevirerek kaç söz kaç zeyil böylece kitabı tanımak.

Mevzuya başlamadan evvel hangi sahifeden, hangi sahifeye kadar devam ediyor. Kaç sahife, kaç nükte veya kaç lem'a, her birisinde kaç işaret var ve hakezâ; bunlara bakıp yazmak, hafızanızdan bir defa geçirmek fazla durmamak.

Üstâd'ımız bir risaleyi, kitabı eline aldığı anda kitabın yapraklarını tek tek, incitmeden açardı. Yazarını bile okumadan geçmezdi.

Hâlbuki yazarı kendisi, bizi böyle alıştırdı. Yanında mutlaka defter bulundurmak. Bunları deftere kaydetmek. Hangi sözün neden

bahsettiğini hangi mevzuyu anlattığını yazmak. Kitabın fihristinden de istifade edilebilir. Ama bunu tercih etmemek daha istifadelidir. Bu kopyacılık olur. Kopyacılık insanı yetiştirmez."¹⁹

7- Anlama gayreti içinde olarak okumak.

Sırf okumak için değil anlamak için kitabı elimize alarak okumak, insanın dikkatini bir noktaya toplanmasına da vesile olur;

"Kitabı tanıdıktan, hangi sözün neden bahsettiğini, mevzuları öğrendikten sonra; (aynı tarzı bütün Külliyyat'a tatbik ederek) Risale-i Nur'un lisânına ve uslubuna âşinalık kazanmak için ne kadar anlarsan, kanaat ederek, süratle **Külliyyatı en az iki defa** bu şekilde devretmek.

Bu, istifade için ihzâriye hükmündedir, anlamaya hazırlar. **Üçüncüsünde** lügatlara bakarak, bilmediğimiz kelimeleri öğrenmek, ezberlemek.

Dördüncü devirde ve sonraları hayat boyu okumalarda, hızlı devredip bitirmekten ziyade anlama gayreti içinde olmak.

Birinci veya ikinci okuyuşta o okuyucunun Nurlar'daki mevzuları anlayamıyorum demesi, onların yüksek bir ilmin hazinesi olan Risale-i Nur'u tekrar tekrar okuyamamalarından ileri gelmektedir."²⁰

19 (Zübeyir Gündüzalp, Üstâdım Bediüzzaman, c. 2, s. 449)

20 (Zübeyir Gündüzalp, Üstâdım Bediüzzaman, c. 2, s. 449 - 450)

8- Seviyesi iyi kimselerle ön çalışmalı dersler yapmak. Mesela, bir hafta önceden belirlenen bir derse hazırlanıp gelmek, başkalarıyla bu konuyu enine boyuna müzakere etmek son derece faydalı olacaktır.

Bediüzzaman Hazretleri'nin Hulusî Yahyağil Bey'e yazdığı mektubunda da ifade ettiği gibi;

"Evet, kardeşim! senin ile mahz-ı hakikat dersini müzakereye alışmışız."²¹

9- "Ya Rabbi, bu eserleri anlamayı ve yaşamayı nasip eyle." şeklinde dualar etmek.

Üstâd Bediüzzaman'ın bir mektubunda dediği gibi;

"Sizler sabah ve akşam duamda dâhilsiniz. Siz dahi beni duanızda dâhil ediniz. Şu âlemde mü'minin mü'mine karşı en büyük yardımı dua iledir."²²

10- Her gün hiç olmazsa on beş dakika sesli okumak, hem okuyuşu düzgünleştirir, hem telaffuzu güzelleştirir.

"Birinci sözü sessiz okudun, bitirdin. Tekrar sesli olarak okumak."²³

Bu şekilde bazı eserleri önce sessiz okuyup, ardından da sesli okumak istifadeye medârdır.

21 (Mektubat, s. 346)

22 (Barla Lâhikası, s. 247-248)

23 (Zübeyir Gündüzalp, Üstâdım Bediüzzaman, c. 2, s. 450)

11- Ayrıca sessiz olarak da yoğun bir şekilde okumak gerekir. Külliyyetle dalmak mühimdir. Üç Beş defa Külliyyatı devrettikten sonra zihnen tekrarlayarak, aklımızı çalıştırarak okumak ve yazarak çalışmak.

"Bahsin bütününü zihinde tekrar etmek Paragraf paragraf okumak. Sonra ne anladığımı zihinde tekrar etmek (**Her paragraf böyle**). Sonra bahsin bütününü zihinde tek rat etmek. Bu neticeye nasıl bir sıra takip edilerek varıldı, vesaire düşünmek.

İnsanın hassaları bir şeyle ne kadar meşgul olsa istifade o nisbette olur. (**Bu usül; Külliyyatı üç beş defa bitirmiş olanların tatbik edeceği bir usüldür. Külliyyata en az üçüncü defa bitirmeyen yenilere, tavsiye edilmez.**)

Bir sene bu suretle okursa bir sene sonra ne okursa ne işitirse hafızasında kalır."²⁴

"Okurken yanında defter bulundurmak, kaleme sarılmak. Okuduğun yerlerin meâlini yazarak onu kendine mâl etmek. Aklını çalıştırarak okumak. Okumak, ne okuduğunu da okumak. **Lâhikaları çok okursa vartaya düşmez.** Okuduğun yerden ne anladın onu yazmak.

Bu çalışma kaleminizi güçlendirir. Cümle kurmalarınızı inkişaf ettirir. On defa okumak

yerine bir defa yazarak okumak daha faidelidir. Bu yazdıklarınızı tekrar etmek. Bir evvelki yazdığınızı, bir sonra beğenmezsiniz. Bu ne kadar inkişaf ettiğinizi geliştığınızı gösterir. İnsanı yetiştiren kendi yazdıklarıdır, yazarak çalışmaktır."²⁵

12- Okuduğumuzu başkalarıyla paylaşmak önemlidir. İlim, paylaşıldıkça artar ve bereketlenir.

13- Başlangıçta anlamasak da çok okumak, sonraki okuyuşlarda ise anlama ağırlıklı okumak daha faydalı olacaktır.

"Risale-i Nur, sair kitablara muhalif olarak başta perdeli gidiyor; gittikçe inkişaf eder."²⁶

Bu da Risale-i Nur'un bir husûsiyetidir. Okudukça daha da inkişaf ediyor.

14- Cevşen ve sair evradları okumanın Risale-i Nur'dan istifadeye ve feyz almaya büyük faydası vardır. Bunlar insanın ulvi latifelerini geliştirir, ona kıvam ve kalite kazandırır.

Zübeyir Gündüzalp Ağabey'in dediği gibi;

"Evrâd hizmetin zevk ve tesirini çoğaltır."²⁷

15- Ne kadar da okusak az görmek ve daha çok okumaya azm û cehd etmek.

Mevzûyla alâkadar Üstâd Bediüzzaman söyle der;

25 (Zübeyir Gündüzalp, Üstâdım Bediüzzaman, c. 2, s. 451)

26 (Şualar, s. 60)

27 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 23)

«Re'fet Bey'in mektubunda dediği gibi, "Risale-i Nur'un en bâriz hâsiyeti, usandırmamak. Yüz defa okunsa, yüz birinci defa yine zevkle okunabilir"»²⁸

Barla Lâhikası'nda geçen bir mektupta da şu ifadeler geçer;

"Tekrar çok tavsiye ediyorum, okuyun, okuyun. Okudukça, risaleler feyzâver nurları saçıyorlar. Okudukça iştiyaka getiriyorlar, usanç vermiyorlar. Başka kitabları bir-iki defa okusan, insana usanç veriyor. Halbuki risaleler öyle değil, okudukça başka başka iman halleri telkin ediyorlar."²⁹

"180 değil, 1080 defa okunsa yine az."³⁰

Latîfe sûretinde şöyle bir söz vardır; "Et-tekraru ahsen velev kâne yüz seksen." Yani "Tekrar güzeldir velev ki yüz seksen defa dahi olsa."

Ne için okumamız gerektiği ile ilgili de şunu unutmamak gerekir;

"İstidatları inkişaf ettirmek için çok okumak. Daima okumak. Dem ve damarlarımıza karışacak derecede okumak."³¹

"Şimdi oku, kabirde okuyamazsın."³²
hakikatini daima hâtırımızda tutmalıyız.

28 (Kastamonu Lâhikası, s. 215)

29 (Barla Lâhikası, s. 144)

30 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 19)

31 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 19)

32 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 19)

16- "Satır satır, kelime kelime okumak."³³

Refet Barutçu Abinin ifade ettiği gibi;

"Sözler'in tedkikatıyla meşgulüm. Evvelki okuyuşlarımda hazm edemiyordum. Şimdi gayet yavaş ve dikkatli okuyup anlamaya çalışıyorum. Takıldığım noktalar oluyor, soruyorum. Bu vesile ile istifade fazladır."³⁴

Bizler de takıldığımız noktaları mütehasıs olanlara sorup öğrenmeye çalışmalıyız.

17- Abdestli okumak da istifadeyi ziyadeleştirir.

Mevzûmuz ile alâkadar Nur'un Birinci Talebesi Hulusî Yahyagil Bey'e

«Risale-i Nur'u okurken istifade şartlarının neler olduğunu sorusuna da şu şekilde cevap verir;

- "Anlamadığınız şeyi tekrar okumak lâzım. Onu yine kendi söylemiş: 'Anlamazsanız tekrar okuyun.' Abdest bir mü'mine her zaman lâzım. Her zaman muhal değil. Abdest mü'minin silahıdır."³⁵ «الوضوء سلاح المؤمن»

18- "Hususî okumanı terk etme."³⁶

Şahsî okumamızı her gün devam etmeliyiz. Bunu terk etmemeyi kendimize vazife bilmeliyiz.

33 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 19)

34 (Barla Lâhikası, s. 190)

35 <https://www.nuranimudafa.com/post/hulusi-yahyagil-agabeyden-hatiralar-2>

36 (Bir Dava Adamının Notları 1, s. 19)

19- Eserleri dikkatli bir şekilde okumak ile meseleleri halletmeliyiz.

"Her şey, her mesele okumakla halledilir. Zira eserlerde hepsi var. Fakat insan görmüyor."³⁷

20- Risale-i Nur'u okuma âdablarına riâyet etmek.

«Suâl: –Risâle-i Nûru okumanın âdabları nelerdir?»

Cevâb: - Okumak veya dinlemek için:

1. Abdestli bulunmak
2. Niyet etmek: "Yâ Râb, Kur'ân'ın hakîkatlı tefsîri ve bu asra ve bu zamana göre tam ve ma'nevî ve şifâ vesîlesi olan eserlerdeki sırrı i'câzı Kur'ânı anlamaya ve anladığımı başka din kardeşlerime anlatacak hâle gelmeye beni lûtfunla muvaffak buyur."
3. Başlamadan önce Salâvâtı Şerîfe ve az bir Hadîs-i Şerif okuyup Hazret-i Muhammed'in (asm) rûhânîyetinden yardım istemek.
4. Muhterem Üstâd'a şahsiyeti ma'nevîyeyi temsil etmesi sebebiyle duâ etmek.
5. Cemaât hâlinde okunacaksa benliği atıp, bir vücûd hâline gelmek ve o cemaâti bir tek fert gibi görmek ve anlamak.

6. Uyku galebe etmişken veya fazla yemek ve içmekle mîdede şişkinlik ve vücûd da uyuşukluk duymayacak halde bulunmak.

7. Okuyan zât cemaâtin içinde okuması düzgün ve tesirli olmak

8. Bir cümleyi okuyarak tekrarlayıp anlamaya çalışmak yâni, anlamadan geçmemek.

9. Eserlerin başka yerlerinde o mevzûya dâir yazıları da hâtırlamak.

10. Okuma sonunda da Salâvâtı Şerife ve Fâtiha okumak ve şevkimizin ve anlayışımızın artmasına, birlik ve berâberliğimize ve İslâmiyetin bekâsına duâ etmek.»³⁸

* * *

**RİSALE-İ NUR ESERLERİNİ OKUMA
USÛLÜNE RİÂYET ETTİĞİMİZ ZAMAN
ANLAMAMIZ ZİYADE OLUR. ANLAMA
NOKTASINDA DA YİNE BİZE BİZZAT
ESERLERİN KENDİSİ YOL
GÖSTERMEKTEDİR.**

Mesela Nur'un İlk Kapısı kitabının sonundaki Konferans'ta şöyle geçmektedir;
"Devamlı okumaya her gün devam ediniz.

Kendini tekrar tekrar, zevkle ve şevkle okutan bu şaheser külliyatını okudukça, anlayışınız ziyadeleşecektir. Anlamanın tek çaresi: Nurlarla başbaşa kalıp, zihnî cehd sarfederek, tekrar tekrar okumak sevgisiyle payidar olmaktır."³⁹

Sözler eserinin sonundaki Konferans'ta Risale-i Nur'u okuma ve anlama ile ilgili şu ifadeler yer alır;

“Bu eserleri elde edip tamamını okursunuz. Okurken belki izah edilmesini isteyen kardeşlerimiz olacaktır.

Fakat bu hususta arz edeyim ki **üstadımız Bedüzzaman, bir Nur talebesine Risale-i Nur'dan bazen okuyuvermek lütfunu bahşederken izah etmiyor, diyor ki:** ‘Risale-i Nur, imanî meseleleri lüzumu derecesinde izah etmiş.

Risale-i Nur'un hocası, Risale-i Nur'dur. Risale-i Nur, başkalarından ders almaya ihtiyaç bırakmıyor. **Herkes istidadı nisbetinde kendi kendine istifade eder.**

Aklınız her bir meseleyi tam anlamasa da ruh, kalp ve vicdanınız hissesini alır. Ne kadar istifade etseniz büyük bir kazançtır.’

Okunan Türkçe veya Arapça bir risalenin izahı, başka bir risalede varsa onu getirip okuyor.

Risale-i Nur'daki gayet ince nükteleri derk eden basîretli âlimler de der ki: Bir âlimin yüksek bir ilmi olabilir fakat Risale-i Nur'u cemaate okurken tafsilata girişip eski malûmatlarıyla açıklarsa bu izahatı, **Risale-i Nur'un beyan ettiği**, asrımızın fehmine uygun ve ihtiyacına tam cevap veren hakikatlerin anlaşılmasında ve tesiratında ve Risale-i Nur'un mahiyetinin derkine bir perde olabilir.

Bunun için bazı lügatların manalarını söyleyerek aynen okumak daha müessir ve daha efdaldir.”⁴⁰

* * *

ANLAMA İLE İLGİLİ ŞU YER MÜHİMDİR;

«Nur şakirdleri mümkün olduğu kadar her yerde küçücük bir dersane-i Nuriye açmak lâzımdır. Gerçi herkes kendi kendine bir derece istifade eder, fakat herkes herbir mes'elesini tam anlamaz.

Hem iman hakikatlarının izahı olduğu için; hem ilim, (**Haşiye**) hem marifet, hem ibadettir. Eski medreselerde beş-on seneye mukabil, inşâallah Nur medreseleri beş-on haftada aynı

40 (Sözler, s. 772)

(**Haşiye**): Şayet biri biliyor, taallüm etmeğe muhtaç değilse ibadete muhtaç veya marifete müştak veya huzur ister. Onun için herkese lüzumlu bir derstir.

neticeyi temin edecek ve yirmi senedir ediyor.»⁴¹

Burada geçen "Gerçi herkes kendi kendine bir derece istifade eder, fakat herkes herbir mes'elesini tam anlamaz." cümlesinden önce "**Nur şakirdleri** mümkün olduğu kadar her yerde küçücük bir dershane-i Nuriye açmak lâzımdır." ifadesi bize gösteriyor ki; dershane-i Nuriye açmanın lüzumundan biri de Risale-i Nur eserlerinin daha iyi anlaşılabilmesidir.

Risale-i Nur'u anlamada bir başka usûl ise Barla Lâhikası'nda şöyle geçer;

"Evet, Risaletü'n-Nur, size mükemmel bir me'haz olabilir. Ve ondan erkân-ı imaniyenin her birisine mesela, Kur'an'ın kelâmullah olduğuna ve i'cazî nüktelerine dair müteferrik risalelerdeki parçalar toplansa veya haşre dair ayrı ayrı bürhanlar cem'edilse ve hâkeza mükemmel bir izah ve bir hâşiye ve bir şerh olabilir."⁴²

Buradan da anlaşılacağı üzere "müteferrik risalelerdeki parçalar toplan"mak sûretiyle anlayışımız ziyadeleşecektir. Burada da bize usûl verilmiştir. Risale-i Nur eserleri üzerine

41 (Emirdağ Lâhikası 1, s. 249)

42 (Barla Lâhikası, s. 371)

yapılan derlemeler, yazılı olabileceği gibi derslerde okunarak sözlü de olabilir.

Kastamonu Lâhikası'nda geçen bir mektupta da Üstâd Bediüzzaman Hazretleri şu vazifeleri yapmak ile devam etmemiz gerektiğine işaret eder;

"Sizin vazifeniz devam ediyor. Ve inşaallah vazifeniz şerh ve izahla ve tekmil ve tahşiye ile ve neşir ve tâlimle, belki Yirmi Beşinci ve Otuz İkinci Mektupları telif ve Dokuzuncu Şuânın Dokuz Makamını tekmille ve Risale-i Nur'u tanzim ve tertip ve tefsir ve tashihle devam edecek."⁴³

Bu mektup ile ilgili Esasat-ı Nuriye'de şöyle bir açıklama vardır;

"Bu parçada geçen (şerh ve izah) vazifesi, Kastamonu Lâhikasının 56. sahifesinde verilen izahata göre, Risale-i Nur Külliyyatından bir mevzu ile alâkalı parçaları toplamakla yapılır, eski ve şahsî malumatla değil.⁴⁴ (Bakınız: Sözlür, s. 772)

Âyetü'l-Kübra Risalesi'nin baş kısmında geçen şu misâl de mühim bir hakikati ifade eder;

"Bu ehemmiyetli risalenin herkes her bir meselesini anlamaz. Fakat hissesiz de kalmaz.

43 (Kastamonu Lâhikası, s. 56)

44 (Esasat-ı Nuriye, s. 157)

Büyük bir bahçeye giren bir kimsenin, o bahçenin bütün meyvelerine elleri yetişmez. Fakat eline girdiği miktar yeter. O bahçe yalnız onun için değil belki elleri uzun olanların hisseleri de var.⁴⁵

Zülfikâr eserinde de benzer bir örnek şöyle verilir;

"Bu mecmua büyük bir bahçedir, her adam her meselesini her meyvesini elde edemez. Ne kadar bilse kârdır.

Baştaki kısımdan herkes ve nısf-ı âhirden ehl-i ilim tam istifade edebilir. Bütününü bilemedim diye vazgeçme, tekrar ile oku."⁴⁶

Ahmed Gümüş Ağabey'in naklettiği ve mevzû ile alâkadar yer ise şu şekildedir;

"Komünist ve masonların bütün plânlarını Risale-i Nur yerle bir etti. Risale-i Nur bir âmiden, bir feylesofa kadar herkese hitap eder. Bir risale insandaki en az bin tecessüsün karşılığı olarak yazılmıştır. Temsillerdeki hakikatlerden anladığınız size kâfidir, anlayamadık diye üzülmeğin.

Bir bahçeye giren, o bahçedeki elma ağacından boyunun yetiştiği dallardan eli

45 (Şualar, s. 98)

46 (Zülfikâr, s. 8)

yetiştği elmaları yemesi kâfidir. Yüksekteki elmalar ise boyu uzun olanlarıdır.

Ben bile Risale-i Nur'a muhtacım, tekrar tekrar okudukça dersimi alıyorum. Hazreti Mevlana şimdi bu zamanda gelseydi, Risale-i Nur'u o yazardı. Ben de Hazreti Mevlana zamanında gelseydim, Mesnevi'yi yazardım. O zaman hizmet Mesnevi tarzındaydı, şimdi Risale-i Nur tarzındadır."⁴⁷

Üstâd Bediüzzaman, eserlerinde 'açık yazmadığını' da ifade etmiş ve bunun hikmetini şu şekilde beyan etmiştir;

"Açık yazmadım ki, muhtaç olanlar işaret ile de maksad ve meramı hissetsin. Muhtaç olmayanlar ise zaten meşgul olmazlar ki, ihtiyaç hissetsinler. Demek meşgul olanlar, ihtiyacı hissetmişlerdir."⁴⁸

Bir diğer mühim husûs ise şudur;

"Herkes her risalenin her meselesini anlamasına muhtaç değil. Ne kadar anlarsa kâfidir."⁴⁹

Demek ki anladığımız bize kâfidir lâkin daima ziyadeleştirmeye gayret etmemiz

47 (Ağabeyler Anlatıyor - 7, s. 75-76)

48 (Mesnevi-i Nuriye, Tercüme: Abdülkadir Badıllı, s. 84)

49 (Barla Lâhikası, s. 345)

gerekir. Bunun yolları da çeşitli yerlerde beyan edilmiştir.

Risale-i Nur eserlerini ilk okumalarda 'Ben anlamıyorum' diyerek bırakan veya devam edemeyenler için şu yer ibretâmizdir;

“Risale-i Nur’un gıda ve taam hükmündeki hakikatlerinden hem akıl hem kalp hem ruh hem nefis hem his, hisselerini alabilir. Yoksa yalnız akıl cüz’î bir hisse alır, ötekiler gıdasız kalabilirler.

Risale-i Nur, sair ilimler ve kitaplar gibi okunmamalı. Çünkü ondaki iman-ı tahkikî ilimleri, başka ilimlere ve maariflere benzemez. Akıldan başka çok letaif-i insaniyenin kut ve nurlarıdır.”⁵⁰

Yine benzer şekilde Zübeyir Gündüzalp Ağabey'in şu ifadeleri mevcuttur;

"Eğer Risale-i Nur'dan herbir meselesini siz aklen kavrayamasanız, bırakmayın. Çünkü Risale-i Nur; hem kalbi, hem akli, hem nefsi, hem vicdanı, ruhu ve latifeleri tenvir eder.

Onun için Risale-i Nur'u okuduğumuz veyahut dinlediğimiz zaman herbir yerini

anlamamak... Aklen anlamadığımız yerde; kalbimiz, ruhumuz anlıyor, istifadesini yapıyor.

Risale-i Nur'un böyle bir hususiyeti vardır. Orda manen nefsinin anlıyor.

Hem de faraza, mesela bir Küçük Sözler'i veyahut Hastalar Risalesi'ni birinci okuyuşta insan, üçüncü okuyuş arasında bir mukayese yapsa, çok fark görecektir, anlayacaktır.

Risale-i Nur'u anlamak için, hoca olmak lazım değil. Tahsil sahibi olmak lazım değil, safiyet samimiyet lazım. O da ne?

Ben dinimi, imanımı öğreneceğim, cehaletten kurtulacağım. Kur'ân en baştan farz kıldığı iman ilmine sahip olacağım, deyip böyle din namına okumak. Bu halisiyetle bir kimse okumaya devam etsin; belki çok tahsilli hocalardan ziyade anlayışa, idrake sahip olabilir.

Belki diyebilirsiniz ki; ben çok okuyorum, Elhamdülillah istifade ediyorum. Fakat ifade edemiyorum. Maksat bunu ifade etmek değil, çok ifade eden kimseler vardır ki, ifade ettiği şey ile amel edemiyor. Ama bak milyonlarca Nur Talebesi de var.

İfade edemiyor ama amele, Allah'ın emirlerine, itaata, nefiylerinden kaçmada öyle bir dikkatlidirler ki boynunu kesseler, Nur Talebesini namazdan vazgeçiremezler.

Sen şu hilâf-ı şeriât, hilâf-ı İslâmiyet'in men ettiği şu şeyi yap. Ayda yüz lira kazanacaksın diye, on bin lira da kazansa yapmaz.

Allah'ın şeriatı dâhilinde, helal dairesi ona kâfidir. O; yüz liranın, on bin liranın daha üstündedir.

Bak netice nedir? Netice ameldir.⁵¹

Sadece okunmak ile kalmayıp Üstâd Bediüzzaman Hazretleri'nin ifadesi ile "mütalaa edilse", anlayışımız zaid olacaktır;

«Bunun gibi teselliye dair evvelce yazılan küçük mektublar arasına okunsa ve Meyve'nin hususan âhirleri beraber mütalaa edilse ve hatıra gelen Risale-i Nur'un mes'eleleri müzakere olsa, inşâallah talebe-i ulûmun şerefini kazandırır.

İmam-ı Şafiî (ks) gibi büyük zâtlar, "**Talebe-i ulûmun hattâ uykusu dahi ibadet sayılır**" diye ziyade ehemmiyet vermişler.⁵²

Barla Lâhikası eserinde ilmin iki kısım olduğu ve Risale-i Nur'un da hangi kısma girdiği şu şekilde beyan edilmiştir;

"İlim iki kısımdır: Bir nevi ilim var ki, bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer

51 <https://youtu.be/hyBkw1wexsQ>

52 (Şualar, s. 314)

bir kısmı, ekmek gibi, su gibi her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte ulûm-u imaniye bu kısımdandır. Elinizdeki Sözler ekseriyet itibariyle inşâallah o cümledendir."⁵³

Risale-i Nur'u anlamak için "gıll u gıştan âzade" olmak gerekir. Yani; aklın muhtelif fikirler üzerinde kararsızlığı ve gönül darlığından kurtulmak gerekir.

Üstâd Bediüzzaman bu sûrette, Kur'ân-ı Hakîm'in feyzini almaya vesile olduğunu beyan eder;

"Zihnimi safi bırakıp, gıll u gıştan âzade olarak Kur'an-ı Hakîm'in feyzini olduğu gibi almaya vesile etti."⁵⁴

Sünûhât eserinde geçen şu ifadeler de bize yol gösterir;

"Meselâ: Bir adam İbn-i Hacer'e nazar ettiği vakit, Kur'ân'ı anlamak ve Kur'ân'ın ne dediğini öğrenmek maksadıyla nazar etmeli. Yoksa İbn-i Hacer'in ne dediğini anlamak maksadıyla değil."⁵⁵

53 (Barla Lâhikası, s. 260)

54 (Mektubat, s. 47)

55 (Sünuhât Tülüât İşârat, s. 32)

Burada geçen "İbn-i Hacer" yerine "Bediüzzaman" kelimesini koyarak tekrar okuyalım;

"Meselâ: Bir adam Bediüzzaman'a nazar ettiği vakit, Kur'ân'ı anlamak ve Kur'ân'ın ne dediğini öğrenmek maksadıyla nazar etmeli. Yoksa Bediüzzaman'ın ne dediğini anlamak maksadıyla değil."

Yani, Risale-i Nur eserlerini Kur'ân-ı Kerîm'i anlamak için okumalı ve anlamaya çalışmalıyız.

Ta'likât ve Kızıl Îcâz kitaplarının bir arada matbû olduğu eserde geçen şu ifadeler de anlamak ile ilgili bize yol göstermektedir;

"Bilmiş ol ki; ilim bir gıdadır. Elbette onun da hazmedilmesi lâzımdır. Hâlbuki aceleci rahvan olan bir zihin, hakikatleri acelecilik ile basıp geçtiği için, hazmı şöyle dursun, elinde kalan bir hakikat dahi parçalanır, dağılır. Dolayısıyla elinde kalmış olan hakikat, ne neşv ü nemâ bulur ne de genişlenir... Belki de elinden çıkar, hebâen gider."⁵⁶

Ahmed Aytimur Ağabey'in, Üstâd Bediüzzaman Hazretleri'nden naklettiği şu hatıra ne kadar da manidardır;

"Yahu tâ Ağrı'dan kalkıp İstanbul'a birkaç kuruş kazanmak için gelirler ve çalışırlar, dünya için bu kadar zahmet ve meşakkat çekerler de; Âhiret için, İman için birkaç günlük lügatlara bakıp Nurlardaki lügatların mânâlarını öğrenmezler!"⁵⁷

Dünya için o kadar gayret ve çaba gösteriyoruz. Peki ya ebedî saadetimizin menbâı olan Kur'ân-ı Kerîm ve onun hakikatleri için ne kadar gayret ve çaba gösteriyoruz?

Risale-i Nur'un bir diğer hususiyeti ise her okunuşta ayrı mânâların açılmasıdır. Meselâ bununla ilgili Mesut Zeybek Ağabey şunu söylüyor;

«Hulusi Yahyağil Ağabey, İhlas Risalesi'ni çok ders yaparmış. Çok istifade ediyor kardeşler. demişler ki; 'Bunu bir yazılı hale getirelim.' Bir kitapçık olarak yani.

Hulusi Ağabey demiş ki; "Kardeşim, ben her okuduğumda farklı anlıyorum. Hangisini yazacağız?"⁵⁸

Yani buradan da anlaşılacağı üzere bir,

57 (Risale-i Nur'un Neşir Tarihçesi, s. 87)

58 <https://www.nuranimudafa.com/post/hulusi-yahyağil-agabeyden-hatiralar-2>

üç, beş, on defa okununca 'Tamam artık, ben anladım ve oldum' denilip bırakılacak bir eser külliyyatı değildir; Risale-i Nur Külliyyatı.

Mehmed Feyzi Efendi de tekrar okumanın üzerinde çok durmuş ve şu şekilde tavsiyede bulunmuştur;

"Risale-i Nurları tekrar tekrar okumak lâzımdır. Sathî değil, bütün duygu ve latîfelerle teveccüh ederek okumalı ki; her latîfe hissesini alabilsin."⁵⁹

Risale-i Nur'u okurken 'anlama ve anlamama' mevzûsu her geçtiğinde aklıma Bayram Yüksel Ağabey'in anlattığı şu vakıa gelir;

«Üstâd, Mesnevi-i Nuriye'den ders verirken bana, "Bayram, anladın mı?" diye sordu. "Anlamadım Üstâd'ım!" dedim. Üstâd'ımız da, "Zaten anlasaydın 'Ben oldum, olgunlaştım artık...' deyip çıkar giderdin." dedi.»⁶⁰

Mehmed Feyzi Efendi'nin Risale-i Nur'u daha iyi anlama ile ilgili bu tavsiyesi de göz ardı edilmemelidir;

59 (Nakleden: Hasan Erdoğan, "Üstâd Bediüzzaman'ın Alim, Veli Talebesi Ser ve Sır Kâtibi Mehmed Feyzi Efendi" s. 222)

60 (Ağabeyler Anlatıyor - 1, s. 97)

“Risale-i Nur’la beraber Fıkıh, Akaid, Siyer, Tefsir ve Hadis ilimlerini bilenler, Risale-i Nur’u daha iyi anlarlar.”⁶¹

Çünkü Ali İhsan Tola Ağabey'in de dediği gibi;

"Risale-i Nurlarda âyet ve hadîslere dayanmayan bir tek cümle yoktur. İsteyen araştırırın."⁶²

Risale-i Nur Külliyyatı; Âyet-i Kerîmelerin tefsiri ve izahı, Hadîs-i Şerîflerin şerh ve te'vili, Kütüb-i İslâmiye noktasında bu asrın ihtiyaçlarında öncelikli mevzulara ağırlık veren bir İslâm kültür külliyyatıdır.

Risale-i Nur eserlerini anlama ile ilgili son olarak da Ahmed Feyzi Kul Ağabey'in tavsiyesi ile mevzûmuzu noktalayalım;

Musa Yukarı Ağabey Anlatıyor;

«Ahmed Feyzi Ağabey bizim Ayrancılar'a çok gelir, Risalelerden dersler, sohbetler yapardı. Bu arada bizim bir kardeşimiz ona **şöyle bir sual sordu:**

"Ben Risale-i Nur’u okuyorum, fakat anlayamıyorum, ne yapmam lâzım?" dedi.

61 (Mehmed Feyzi Efendi, Bediüzzaman'ın Sır Kâtibi Mehmed Feyzi Efendi)

62 (Nakleden: Ayşegül Polat, Ağabeyler'den Öğütler-2, s. 132)

Feyzi Ağabey buna "Tahsilin ne?" diye sordu. O da "İlkokul" dedi.

"Şimdi sana tahsili çok yapsan, üniversiteyi bitirsen anlarsın, desem; çok üniversite bitiren var, tahsil yapmışlar var, anlayamıyorlar. Arapça, Farsça bilsen anlarsın desem; onlardan da çok Arapça, Farsça bilenler var, onlardan da anlayamayanlar var.

Şimdi ben sana Risale-i Nurları anlaman için şunu tavsiye edeceğim:

Evvelâ, tövbe istiğfar edeceksin. 'Hangi günahlarım var ki Kur'ân'ın bu asırdaki tefsirini anlayamıyorum, hangi günahkârım mâni oluyor?' diye tövbe istiğfar edeceksin. İkinci tavsiyem de, mideye giren lokmaya dikkat edeceksin, haram olmasın.

Eğer vücuda giren lokma haram olursa, nasıl ki bir çeşmenin havuzuna bulanık su girerse etraftaki muslukları açınca bütün sular bulanık akar; mideye de haram girdi mi bütün vücudun azâları bulanır, göz hakikati göremez, kulak hakikati işitemez, bütün azâlar bulanır.

Demek ki: **1.** Tövbe istiğfar edeceksin. **2.** Vücûda haram lokma almayacaksın. İşte o zaman Risale-i Nurları anlarsın." dedi.»⁶³

İnşâallah bizler de bu iki husûsa dikkat ederek elden geldiğinde cehd edelim ve bu Kur'ân - İman hakikatlerinden istifade edelim.

Hulusi Yahyagil Ağabey'in son videosunda 'Bu çekilen video vasıtası ile dinleyecek olan Nur Talebelerine bir tavsiyeniz var mı?' diye sorulduğunda verdiği cevabı daima derhâtır edelim.

- "Risale-i Nur'u okusunlar, yazsınlar. Tavsiyemiz bu. Başkalarına versinler, istifade edenleri çoğaltsınlar."⁶⁴

Bizler de okuyalım, yazalım. Çevremize, arkadaşlarımıza bu eserleri verelim. İnsanların istifade etmesine vesile olalım.

* * *

BİR MEDRESE TALEBESİNİN YAPACAĞI MÜKELLEFİYETLER

1. Günde en az yarım sayfa okumak.
2. Yolda, vazîfede, boş otururken, o gün okuduğu mevzú'ların muhâsebesini yapmak, zihnen tekrâr etmek.
3. Hâfıza dinç iken Kur'ân, hadîs ve risâlelerden ezber yapmak.
4. Da'vânın her cebhesiyle alâkalı olmak.

64 <https://www.nuranimudafa.com/post/hulusi-yahyagil-agabeyden-hatiralari-2>

5. Boşu boşuna gazete gibi okumamak.
6. Okuyuşunu ma'nâya göre ayarlamak ve nefsine müsâmaha etmemek.
7. Kardeşine karşı şefkatle konuşmak, her bir kardeşini velî bilmek.
8. Lâhika mektûblarını anlayarak okumak.
9. Âdâb-ı İslâmiyyeye son derece riâyet etmek. Şefkat, sevgi göstermek; hürmet istenilirse ihlâs gider.
10. Yaşı küçük olsa da bu da'vâda büyük tanımak.
11. Maddî husústa ketûm, şaka ve teklîf-i aylık yok.
12. Kendi işini ve noksânlarını kendisi yapmak; "Da'vâ canımızdır." demek.
13. İşlerini birbirine havâle etmemek; çağırarak için dahi olsa çağıracağı kimsenin ayağına gitmek; herkes kendi kendisini ittihâda muhtâc bilmek lâzımdır.
14. "Göz önüne saç, tel gelse cebeli örter." düstûruna riâyet etmek.
15. Bir aksaklık olduğu zamân, kabahati üzerimize almak.
16. Okurken kendi nefsimizi nazara almak.
17. Hiddet edene muhabbet göstermek ve "Nefis cümleden ednâ, vazîfe cümleden a'lâ" dustûruna göre hareket ederek bu minvâl üzere bir muazzam da'vânın hakîkatını teblîğ etmek.

18. Terk-i enâniyyet, âsâyîşe ilişmemek.

19. Hissî değil, şúurlu hareket etmek.⁶⁵

* * *

NEFSİMİZE OKUMAK

Risale-i Nur'u sadakatle hergün az da olsa nefsimizi ıslah niyetiyle nefsimize okumak, nefsi terbiyede ve hizmette yanılmamak ve isabet edebilmek için önemlidir. Meslekî bütün hatalar okuyamamak ve okuduğuna sadakat eksikliğinden çıkıyor.

Hataları gidermeye çalışırken Risale-i Nur'dan ders yaparak akla kapı açmak, ikazları nefsimizden başlayarak muhite yaymaktır.

Hizmetimizde usül ve esaslar Kur'anîdir, konuşan yalnız hakikattir üzerine siyasetin gölgesini düşürmemek şarttır.

Risale-i Nur'un Kur'anî, İmanî ve uhrevî hizmet usül ve esaslarına sadakat şartları Üstadımızın şartlarıdır. Bunlar hem eski Said'de hem yeni Said'de vardır.

Üstad, daire-i mânevisine bu şartlarla kabul ediyor, "bu şartlara uyup ta, eğer ruz-i mahşerde perişan olan olursa o benim sırtımın

yükü olsun yeter ki o bu daireye olan ahidini bozmasın' diyor”

Kader-i İlâhî Nur Talebelerini ince eleklerle eler. Ta ki sadık olanlarla olmayanlar bilinsin.

“Üstadımız ‘İhlâsı kazanmak ve muhafaza etmek’ dersini veriyor burayı okuyunca titriyorum kardeşim” diyerek dikkatleri Risale-i nur ve tarzına çekiyordu.”⁶⁶

* * *

Azîz Sıddîk Kardeşim.

Evvelen: Bilmukabele binler selâm ile saâdet-i dâreyne mazhariyetinizi ve î mân, Kur'an yolunda muvaffakiyetle sarsılmadan fütursuz mesâiye muvaffak olmanızı eltâf-ı Sübhâniyeden diler, oradaki ihlâslı kardeşlere de birer birer selam ve dualar yollarım.

Saniyen: Bazı izâhı istenilen şeylere suâl ve cevap tarzındaki son yazının yeni elinize geçmiş olması sebebiyle intibainızı ve tenkidinizi muhtevi mektubunuzu aldım. Kalbinize gelen ve hayli zamandır sizi ma'nen meşgul ettiğine kâni olduğum havâtırı def için bazı cihetleri bildirmekte fâide umuyorum.

BİRİNCİSİ: Risâle-i Nûr'un metninde öyle bir halâvet var ki; onun yerine başka Türkçe bir yazıyı koymak tecviz edilemez. Hatta merhum mübarek

Üstadımız bu fakire ıslah etmek salâhiyetini verdiği zaman, şöyle cevap vermiştim. “İslah değil, belki bir harfinin yerini değiştirmeye razı olamadığım gibi sizin şivenizle okumaktan haz duyuyorum.” Bu mes’ele de ayrı bir fikrimiz yoktur.

İKİNCİSİ: İzâhlarda; gerek yazı ve gerekse şifahi sohbetlerde İslam büyüklerinin, Allah dostlarının yazılarından bahsetmekte hiçbir mahzur yoktur. Üstad da sohbetlerinde ve eserlerinde onlardan bahsetmişlerdir.

ÜÇÜNCÜSÜ: Okumak, öğrenmek için olduğu gibi, öğrenmekte tatbîk etmek içindir. Mesela: Nûr’lardan bir saat okuduk. Dışarı çıktığımız zaman biri bize dese ki; Efendiler bir saatlik dersinizden ne fâide elde ettiniz? Bu zata verilecek cevap her halde istifâdeli ders yaptığımıza delalet edecek kadar manalı olmalıdır. Yoksa “Çok güzel ders yaptık amma, size küçük bir hülâsasını da söyleyemeyeceğim.” demek muvafık düşmez.

Öyle ise okunan şeylerin, zihinde mücmel hülâsalar halinde kalması lâzımdır. Papağan gibi okumak veya hıfz-ı elfâz etmek bir nimet olan o dersin hak şükrünü eda etmeğe kâfi değildir.

Risâle-i Nûr şakirdlerinin bu hâli öteden beri tenkit edilegelmiştir. Bidâyette bende yalnız okumakla iktifâ ediyordum. Sonra lütf-u İlâhi ile bu tarz okumanın kâfi olmadığını anladım.

İzâhlı, yani mütefekkirâne okumayı tercih ve Nûr'ların hâdimi kardeşlerime tavsiye ettim.

DÖRDÜNCÜSÜ: Beni herkesten evvel bu işe sevk eden mübarek Üstadım oldu. Israrla “Bu sözü veya bu mektubu nasıl buldun, intibânı yaz!” diye emir ederlerdi. Zaten daha ilk mülakâtımızda “Uzaklığın alâmeti olan mektuplaşmak âdetim değil, fakat sen yaz!” diye emir ettiklerinin neticesi Mektubat-un Nûr meydana gelmişti. Lütf-u Hâk'la Üstada yazdığım o intibâlarımın hiç biri reddedilmemiş, belki, “Senin mektubun, bu havalide ki kardeşleri şevke ve cûş u hurûşa getirdi” tarzında cevaplar vermiştir.

BEŞİNCİSİ: Risâle-i Nûr tarikat dersi vermez.

Fakat تَفَكَّرُ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ hadisi sırrınca tefekküre çok kıymet ve ehemmiyet verir. İzâhlar o tefekkür-ü îmâninin meyveleri olduğu gibi en geniş ve sâlim bir tarîk olan acz-mendî tarîkinin dört esâsından çok ehemmiyetli bir rüknüdür.

ALTINCISI: Sizce medâr-ı tenkit görülen son izâhda, bu zümreden fâideli bir izâhtır. Her taraftan gelen cevaplarda da fâideli görüldüğü bildiriliyor. Ben de bu yazıyı hilâf-ı mutâd çok okudum. Marifetnâmeden alınan küçük bir kısım müstesna, diğerlerini zararlı görmedim.

Marifetnâmenin o kısmı da gösteriyor ki Nûr'lardaki tarz-ı beyân daha âlidir. Marifetnâmeden bahis ihtiyarsız olmuştur.

Belki de arzuma muhalif olarak hilâl gibi bazı mecmuâlarda bir kısım yazılar evvelce neşredildiği ve Risâle-i Nûr'dan bahis edilemediği için bu tarz daha mâkul ve ihtiyatlı olduğundan, ihtiyarsız o bahse temas edilmiştir.

YEDİNCİSİ: Risâle-i Nûr'dan bazı ihlâslı müdakkik kardeşlerin suâllerini çok fâideli buluyorum. Cevaplar da o ihlâslı zatların ihlâslarının, inayet-i İlâhi ile fâideli cevaplar verilmesinde büyük âmil olduklarını itiraf etmek zaruretindeyim. Onun için o zatlardan memnunum ve aslâ müşteki değilim.

SEKİZİNCİSİ: İzahlar, cevaplar haşa sümme haşa ne Kur'an'dır ve ne hadistir ve ne Risâle-i Nûr'dur. **Ancak Risâle-i Nûr'dan medet alan avâmca tefekkür-ü îmânidir. Uzun uzadıya düşünmeye muhtaç olmadan ekserisi gayet kısa zamanda satırlara intikal eden ilâhi vâridât ve ilhamî yazılardır.**

Bunları yerlerine gönderirken, eğer fâideli buldunuzsa başkalarının da istifâde etmesine çalışınız. Şayet hoşunuza gitmezse oralarını tekrar yazınız, izâhına çalışayım demek usûlümdür.

DOKUZUNCUSU: Risâle-i Nûr'un izâha muhtaç yerleri vardır. Bunu kimse inkâr edemez.

Fakat izâh nasıl olmalıdır? Ben bunu şifahi ve tahriri şöyle ifade etmekteyim; Risâle-i Nûr'un izâhı, Risâle-i Nûr'la olmalıdır. İndi izâhlara kalkışmak hatarlıdır, işi çığırından çıkarmaya sebep olur. Merhum Üstadımız da izâhlara müsâade buyurmuşlardır.

Risâle-i Nûr'un okunması ve dinlenilmesi de şöyle olmalıdır:

Risâle-i Nûr'u okuyan zat, Okuduğum eser; "Allah'ın bir lütfu olarak şu zamanda ehli îmânın ma'nevi yaralarını tedavi edecek Kur'an'ın eczahâne-i kübrâsından ihsan buyrulmuş tiryâktir. Ben ve dinleyiciler ma'nen hepimiz yara bere içindeyiz, mütefekkirâne dikkatle okumaklığım, şayet kalbe hutûr ederse bu okuyacağım derste müphem bırakılmış yerlerin diğer bir dersteki daha vâzih şeklini kardeşlerime söylemekliğim lazımdır" demeli.

Bir ders devam ederken, bir evvelki derste bulunmamış bir zata okunan kısmı icmâl etmeli ki alâkadar olabilsin. Ve arada suâl eden olursa, cevaba muktedirse cevap vermeli veya ders sonunda bu hususu beraberce tetkik edelim demeli.

Okuyucu: Derse, Salavât-ı şerife ve mümkünse mevzua münasip bir veya üç hadis-i şerif okuyarak başlamalı. Okuyan zatla dinleyiciler, tam ihlâslı olmalı, kalplerinden her

türlü huzura mani olacak şeyleri atmalı, ma'nevi kapları olan kalplerini gıll u gıştan boşaltmalı, Kur'ani çeşme-i rahmete sâfi ve selîm kalble teveccüh etmeli ki feyiz alınabilsin.

Dinleyiciler: Okuyan zatın eserini değil, belki Kur'an'ın bu asrın, ehli imanın imdâdına gönderilen hakâik-i imaniyeden bahseden derslerini dinlediklerini mülâhaza eylemelidirler ki dersler ruhlu, nûrlu ve ma'nalı olsun.

İstisnasız o derste bulunanlar da ma'nevi kablarına bir şeyler koyarak dersten ayrıldıklarına yakîn hâsil etsinler.

ONUNCUSU: Sizin tenkidinizin Risâle-i Nûr'a fart-ı muhabbetten geldiğine şübhem yok. Bizimde aynı muhabbeti beslediğimize, size şüphe gelmemelidir. **إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ** ve

إِنَّمَا يُبْعَثُ النَّاسَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ hadis-i şerifleri tefekkür-i îmâniyeden gelen izâhlardaki kusurları setre ve islâha sizi sevk etmeli ve sizce kusurlu görülen şeyleri şu on maddelik icmallerdeki hakikâtlarla muvâzene edip hükme varılmalıdır.

Binaenaleyh mademki hoşunuza gitmemiş yukarıda beyan ettiğimiz gibi o yazıyı hiç almamış olduğunuzu kabul etmeniz en salim bir harekât tarzı olur. Sözü daha fazla uzatmadan bu kadarla iktifâen hayır duanızı daima bekler ve cümlelerinizi Cenâb-ı Hak'ın Hafîz ismine tevdi ederim.

**El Baki El Hubbu Fillah
Muhibbi Muhlisiniz İbrahim Hulûsî⁶⁷**

* * *

RİSALE-İ NUR NIÇİN SADELEŞTİRİLEMEZ? SADELEŞTİRME TEŞEBBÜSLERİ

Kitapçığımız bu kısmında, başlıktan da anlaşılacağı üzere iki konuyu ele alacağız.

Öncelikle Risale-i Nur eserlerinin kendine has bir üslubu vardır. Bediüzzaman Hazretleri'nin tabiri ile “...bedi’, garip demektir. Benim ahlakım, suretim gibi; üslûb-u beyanım, elbisem gibi gariptir, muhaliftir.”⁶⁸ Buradan da anlaşılacağı üzere Üstâd Bediüzzaman’ın “üslûb-u beyanı” yani “açıklama tarzı” gariptir. Ve bunu bizzat kendisi dile getirmektedir.

Bu ifadelerine bir örnek ise şudur; **“Hatta ‘evet, işte, şimdi, hemde, zîra, olan, şu, bu’ tekerrürleri sizin gibi beni de usandırıyor. Başkasının tashîhine de kat’iyyen razı olamıyorum. Zîra külahıma püskül takmak gibi, başkasının sözü sözlerimle hiç münasebet ve ülfet peyda etmiyor.”**⁶⁹ Burada da Bediüzzaman Hazretlerinin cümlelerini değiştirenlerin sözlerine “razı olmadığı” ve

67 <https://www.hulusiyahyagil.com/2-on-dustur-ve-derslerin-izahi-ve-okunmasi-hakkinda/>

68 (Hutbe-i Şamiye, s. 101)

69 (Âsâr-ı Bediüyye, s. 302-303)

“kûlahına pûskûl takmak” kabilinden olduğu anlaşılmalıdır.

Mesnevi-i Nuriye eserinin sonundaki **“Nokta”** Risalesi’nin başında ise **“Sözlerin iyi anlaşılmıyor”** diyenlere şöyle demektedir; **“Bilirim ki kâh minare başında kâh kuyu dibinde konuşuyorum. Neyleyeyim zuhurat öyle.”**⁷⁰ Yani Üstâd Bediüzzaman eserlerinin üslûbu konusunda nasıl bir tarz izlediğini biliyor ve bunu bilinçli olarak kullanıyor. Yoksa her gelen bir düzetme yapayım, bir kelime oynayayım derse yirmi otuz sene sonraya elimizde “Risale-i Nur Külliyyatı” diye bir külliyyat kalmamış olacaktır. Çünkü yirmi otuz yıl olmadan bile dilimiz bozulmaya devam etmektedir. Ve sadeleştirmeyi savunanların mantığına göre bir sadeleştirme bir sonraki sadeleştirmeyi doğuracak ve elli yıl gibi bir süre bile olmadan ana metin buhar olup uçacaktır.

Mektubat eserinin Fihristinde geçen şu cümle ile de Üstâd Bediüzzaman eserleri üzerinde tasarruf yapanlara gereken cevabı vermektedir; “Onlar ne hal ile yazılmış ise öyle kalması lâzım geliyordu. Sonradan tashih ve tanzim etmeye me'zun değiliz!”⁷¹ Cümle yapısını değiştirip, kelimenin yerine başka kelime koyup veya başka türlü bir “tanzim ve tashih”e müellif yani yazar razı

70 (Mesnevi-i Nuriye, s. 245)

71 (Mektubat, s. 488)

olmadığı gibi “me'zun değiliz!” diyerek kendisi de dâhil iznimizin olmadığını belirtmektedir.

Bu konu ile ilgili üzerinde durup onlarca makale yazılabilir. Risale-i Nur eserleri üzerinde sadeleştirme yapmak isteyenler veyahut taraftar olanların unuttuğu husus; Risale-i Nur'un mânâ bakımından olduğu gibi üslûb bakımında da yüksek bir eser olduğunu göz ardı etmeleridir.

Son bir pasajı aktarıp, ardından geçmiş yıllar içerisinde Nurlardan sadeleştirme yapıp yayınlayan kişilerden alıntılar ile konuya bakış açısı kazandırmaya çalışacağız. Emirdağ Lâhikası'nda geçen bir lâhika mektubunda da; **“Risale-i Nur, Türkçede lisan üzerinde de imam olacağı...”**⁷² ifade ediliyor. Evet, Risale-i Nur eserlerinin lafız ve üslûbunda da letafet (*güzellik, yumuşaklık, latiflik, hoşluk*), belağat (*sözün düzgün, kusursuz, halin ve makamın icabına göre yerinde söylenmesi*), cezalet (*Rekâketsiz ifade. Güzellik. Kelimeler, ince veya sert söylenişlerine göre; elfâz-ı cezle veya elfâz-ı rakika diye ikiye ayrılır.*

Elfâz-ı cezle: Söylenişte tatlılığı bulunan veya heybet, ululuk, çarpışma, korkutma, yıldırma ifâde etmeğe uygun kelimeler olarak ayrılır. Celâdet, sadme, kazanfer, çekâçek, dırâhşân gibi.. Bu çeşit kelimelerle, söylenen ve yazılan

ifâdelerde cezâlet var, denir.) ve bir çok hususiyet yani özellik bulunmaktadır. Kullandığım cümledeki üç kelimenin parantez içinde sadece kısa anlamlarını verdim ve görülüyor ki bir kelime ne kadar anlam ifade ediyor.

Bu girişime katılan birçok kişi olmuştur. Ama biz hepsini değil dört tanesini ele alıp, yaptığı sadeleştirmelerden kısımlar ile orijinal Risale-i Nur metnini kıyaslayarak “müsbet ve garazsız bir nazar ile konuyu tahlil” edeceğiz. Sadeleştirme yapanların isimlerini ve o sadeleştirme metinlerinin geçtiği kitapları yazmayacağız.

Sadeleştirme teşebbüsünde bulunanlardan ele alacağımız ilk kişinin sadeleştirmelerinin tahlili ile başlayalım.

Sadeleştirmesi şu şekilde; **“Kardeşlerim ve benim Kur’ân hizmetinde arkadaşlarım! Şüphesiz ki bilirsiniz, ayrıca da biliriz: Bu dünyada, hususiyetle uhrevî gayeden en mühim esas, en büyük kuvvet, en makbul şefaatçi, en sağlam dayanak noktası, en kısa hakikat yolu, en makbul dua, en kerametli vesile, en yüksek fazilet ve en saf kulluk tezahürü, ihlâstadır.”**

Şimdi de orijinal metne bakalım; **“Ey âhîret kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur’aniyede arkadaşlarım!**

Bilirsiniz ve biliniz: Bu dünyada, hususan uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas en büyük bir kuvvet en makbul bir şefaathçi en metin bir nokta-i istinad en kısa bir tarîk-i hakikat en makbul bir dua-yı manevî en kerametli bir vesile-i makasid en yüksek bir haslet en safi bir ubudiyet: İhlâstır.”⁷³

En başta cümleye başlar başlanmaz “pot” kırılıyor. “**Âhret kardeşlerim**” ifadesini sadece “**Kardeşlerim**” diye yazıyor. Hâlbuki “âhret” kardeşliği ile “dünya” kardeşliği arasındaki fark pek azımdır, yani çok büyüktür. Asla birbirinin yerini tutamaz. Ve Bediüzzaman “**Ey**” hitabı ile başlıyor. Fakat sadeleştiren bu hitap ifadesini de kaldırıyor.

•İkinci olarak; “**Kur’ân hizmetinde**” diye değiştirdiği “**hizmet-i Kur’âniyede**” ifadesinin; “Kur’ân’a ait olan hizmet”, “Kur’ân’ın hizmeti”, “Kur’ân namına yapılan her türlü İslamî hizmetler” ve daha birçok anlamı vardır. Sadeleştiren bu geniş anlamı “Kur’ân hizmeti” diyerek daraltmıştır.

•Üçüncü olarak; Bediüzzaman “**Bilirsiniz ve biliniz**” der. Sadeleştiren bu ifadeyi “**Şüphesiz**

ki bilirsiniz, ayrıca da biliriz” diyerek cümlelerin tahrifine sebep olmuştur.

Bediüzzaman'ın ifadelerinde özne “siz” iken; Sadeleştiren, özneyi “siz” ve “biz” yapmıştır. Bu cümlelerin birbirleri ile herhangi bir münasebeti bulunmamaktadır. Cümlelerde hitap edilen özneler bile değişmiş ve anlam tağyire, yani değişime uğramıştır.

•Dördüncü olarak; Bediüzzaman “**hususan uhrevî hizmetlerde**” der. Burayı sadeleştiren, “**hususiyetle uhrevî gayeden**” şeklinde değiştirmiştir. Burada geçen “**hizmet**” ile “**gaye**” aynı anlama gelmez. Bediüzzaman “**hizmet**” diyor, sadeleştiren “**gaye**” diyerek anlamı değiştirmiş oluyor.

•Beşinci olarak; “**en metin bir nokta-istinad**” cümlesini, “**en sağlam dayanak noktasi**” olarak değiştirmiştir. Bu cümle şerh ve izah edilmesi gereken çok mühim bir yerdir. Bu mevzû ile alâkalı birkaç misâl vermek yerinde olacaktır. Nurlardan izahlar ile ele alalım.

Şöyle ki; “...tevhid yolunda her şey Kadîr-i Zülcelal'e intisap ve istinad ettiğinden bir karınca bir Firavun'u, bir sinek bir Nemrut'u, bir mikrop bir cebbarı mağlup ettikleri gibi; tırnak gibi bir çekirdek, dağ gibi bir ağacı omuzunda taşıyarak o ağacın bütün âlât ve cihazatının menşei ve

mahzeni bir tezgâh olmakla beraber, her bir zerre dahi yüz bin sanatlarda ve tarzlarda bulunan cisimleri ve suretleri teşkil etmek hizmetinde bulunmak olan hadsiz vazifeleri, o intisap ve istinad ile görebilir.”⁷⁴

“Her bir nebat ve ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök ve damarları, Bismillah der. Sert olan taş ve toprağı deler, geçer. Allah namına, Rahman namına der, her şey ona musahhar olur.”⁷⁵

Birinci örnekte “**karınca**”, “**sinek**”, “**mikrop**” ve ikinci örnekte de “nebat” yani bitkiler, “**ağaç**”lar ve “**otlar**”dan misal veriliyor. Şimdi de “Ene Bahsi”nden konuyla ilgili bir örnek verelim;

“...insanları, hattâ esbabı kendine ve nefsine kıyas edip onlara –kabul etmedikleri ve teberri ettikleri halde– birer firavunluk verir. İşte o vakit, Hâlık-ı Zülcelal’in evamirine karşı mübareze vaziyetini alır.”⁷⁶ Buradan da anlaşılacağı üzere firavun da “ene”sine istinad ederek Hâlık-ı Zülcelal olan Allah’a karşı çıkmak vaziyetine girmiştir.

Bu misâlden de anlaşılacağı üzere Risale-i Nur eserlerini daha iyi anlamanın yolu Nurlara

74 (Şualar, s. 25)

75 (Sözler, s. 6)

76 (Sözler, s. 543)

muvâfık bir sûrette şerh ve izah metodudur yoksa sadeleştirme değildir.

•Altıncı olarak; **“en kısa bir tarîk-ı hakikat”** diye geçen yeri, **“en kısa hakikat yolu”** olarak değiştirmiş. Bediüzzaman burada ihlasın hakikate, doğruya ve gerçeğe götüren bir yol olduğunu ifade ederken; değiştirilen ifade ile anlam kaybı yaşanmıştır.

•Yedinci olarak; **“en makbul bir dua-yı manevî”** ifadesi yerine **“en makbul dua”** denilmiştir. “Dua-yı manevî”deki anlamı sadece “dua” kelimesi tutar mı?

•Sekizinci olarak; **“en kerametli bir vesile-i makasid”** cümlesi yerine **“en kerametli vesile”** denilmiştir. “Makasid” kelimesi alınmamıştır. Ve bir kelime ile anlamda müthiş bir anlam kaybı yaşanmıştır.

•Dokuzuncu olarak; **“en yüksek bir haslet”** ifadesi **“en yüksek fazilet”** diye tağyir, yani değişime uğratılmış. “Haslet” ile “fazilet” aynı mıdır? “haslet”; huy, ahlâk, yaradılıştan olan her şey anlamlarına gelmektedir. “fazilet” ise değer, meziyet, iyilik; irfan, ilim ve iman itibariyle olan yüksek derece gibi anlamlara geliyor.

•Onuncu olarak; **“en safi bir ubudiyet: İhlâstır.”** cümlesi, **“en saf kulluk tezahürü, ihlastâdır.”** diye anlam yıkımına maruz

kalmıştır. “En safi bir ubudiyet”i biraz açıklayalım. “Safi” demek; katışıksız, temiz, duru demektir.

İhlâs; safi, katışıksız bir süte benziyor. Yani kısacası “safi” kelimesini “saf” kelimesi karşılayamaz.

“**Ubudiyet**” ise; Allah’a kulluk etmek, Allah’ın emir ve yasaklarına uymak anlamlarına gelir. “Kulluk tezahürü” ise kulluğun ortaya veya meydana çıkması demektir. Asla birbirinin yerini tutamamaktadır.

Ve en önemlisi de sondaki kelimedir. Bediüzzaman “İhlâstır” diyor. Sadeleştiren ise “ihlastadır” diyor. Araya sadece “-ta” ekinin girmesi sonucu anlam tamamıyla değişmiş oluyor. Çünkü Üstâd Bediüzzaman “İhlâs”ın tanımını yaparken; sadeleştiren ise “ihlâstadır” diyerek, ihlasta bulunanları saymış oluyor. Aradaki farkı sadece bir defa bakmak ile bile anlayabiliriz.

Sâdece bir paragrafta bile “on tane” anlam kaybı yaşayan bir eser asla “sadeleştirilemez”. Risale-i Nur’un imanî mevzuları izahı nasıl kendine has ise üslûbu da kendine hastır. Bundan sonraki sadeleştirme misâllerinde sadece metinler verilip, takdir okuyuculara bırakılacaktır. Maksat ne okuyucu usansın, ne de yazan zihnen yorulsun. Her iki tarafta selamette kalsın.

Sadeleştirilmiş metin: **“İhlâsı kazanmak ve korumak için, düsturlar şunlardır:**

1-Her amelde Allah'ın rızası... Eğer O razı olsa da, bütün cihan küsse ne ehemmiyeti var? O razı olduktan sonra bütün halkın reddedişi tesirsizdir.”

Orijinal metin: **“İhlası kazanmak ve muhafaza etmek ve manileri def’etmek için gelecek düsturlar rehberiniz olsun.**

BİRİNCİ DÜSTURUNUZ

Amelinizde rıza-yı İlahî olmalı. Eğer O, razı olsa bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer O kabul etse bütün halk reddetse tesiri yok.”⁷⁷

Farkı görebiliyoruz değil mi? Bir başka örnek ile devam edelim. Şöyle ki;

Sadeleştirilmiş metin: **“Bundan on sene evvel Ankara’ya gittim. İslâm ordusunun Yunan’a galebesinden neşe alan iman ehlinin kuvvetli düşüncesi içinde, müthiş bir küfür fikrinin onu bozmak ve zehirlemek için desiseyle çalıştığını sezdim. – Eyvah, dedim; bu ejderha imanın erkânına işicecek!**

O vakit bir âyetin, bedahet derecesinde kuvvetli bürhanını Arabi ibareyle yazdım. Fakat maattessüf o bürhan tesirini göstermedi. Dinsizlik fikri hem inkişaf etti,

hem de kuvvet buldu. Nur topunu küfür ve inkar ehlinin başına vurup, ya aklını başına al da insan ol; yahut aklını başından çıkar, at ve hayvan ol!”

Orijinal metin:“1338’de Ankara’ya gittim. İslâm ordusunun Yunan’a galebesinden neşe alan ehl-i imanın kuvvetli efkârı içinde, gayet müthiş bir zındıka fikri, içine girmek ve bozmak ve zehirlendirmek için dessayane çalıştığını gördüm. Eyvah dedim, bu ejderha imanın erkânına ilişecek! O vakit, şu âyet-i kerîme bedahet derecesinde vücud ve vahdaniyeti ifham ettiği cihetle ondan istimdad edip, o zındıkanın başını dağıtacak derecede Kur’an-ı Hakîm’den alınan kuvvetli bir bürhanı, Arabî risalesinde yazdım. Ankara’da, Yeni Gün Matbaasında tabettirmiştim. Fakat maatteessüf Arabî bilen az ve ehemmiyetle bakanlar da nadir olmakla beraber, gayet muhtasar ve mücmel bir surette o kuvvetli bürhan tesirini göstermedi.

Maatteessüf, o dinsizlik fikri hem inkişaf etti hem kuvvet buldu. Bilmecburiye, o bürhanı Türkçe olarak bir derece beyan edeceğim. O bürhanın bazı parçaları, bazı risalelerde tam izah edildiğinden burada icmalen yazılacaktır. Sair risalelerde inkısam etmiş olan müteaddid bürhanlar, bu

bürhanda kısmen ittihat ediyor; her biri bunun bir cüzü hükmüne geçiyor.”⁷⁸

Görüldüğü üzere olan cümleler alınmamış, tayyedilmiş yani geçilmiş. Olmayan cümleler de eklenmiş.

Şimdi bir başka sadeleştirme girişimine bakalım. Vereceğimiz alıntılar da sadeleştiren kişi kendi kitabına Risale-i Nur’dan sözde alıntı yapması sonucu ortaya çıkan sadeleştirmeler olacaktır. Şöyle ki; **“Şimdi acaba, yirmi üç saatini şu kısacık dünya hayatı için harcayan ve o uzun ve ebedi hayat için ise bir tek saatini bile ayırmayan bir insanın zararı ne kadardır, nefesine ne kadar zulmetmiş olur, ne kadar akılsızca hareket eder, düşünebiliyor musunuz?”**

Orijinal haline bakalım; **“Acaba yirmi üç saatini şu kısacık hayat-ı dünyeviyeye sarf eden ve o uzun hayat-ı ebediyeye bir tek saatini sarf etmeyen; ne kadar zarar eder, ne kadar nefesine zulmeder, ne kadar hilaf-ı akıl hareket eder. Zira bin adamın iştirak ettiği bir piyango kumarına yarı malını vermek, akıl kabul ederse hâlbuki kazanç ihtimali binde birdir.**

Sonra yirmi dörtten bir malını, yüzde doksan dokuz ihtimal ile kazancı musaddak

78 (Lem’alar, s. 177)

bir hazine-i ebediyeye vermemek; ne kadar hilaf-ı akıl ve hikmet hareket ettiğini, ne kadar akıldan uzak düştüğünü, kendini âkıl zanneden adam anlamaz mı?”⁷⁹

Burada zahiren az değişim olsa da hakikatte büyük anlam kayıpları yaşanmıştır. En basitinden **“Zira bin adamın iştirak ettiği bir piyango kumarına yarı malını vermek, akıl kabul ederse hâlbuki kazanç ihtimali binde birdir. Sonra yirmi dörtten bir malını, yüzde doksan dokuz ihtimal ile kazancı musaddak bir hazine-i ebediyeye vermemek; ne kadar hilaf-ı akıl ve hikmet hareket ettiğini, ne kadar akıldan uzak düştüğünü, kendini âkıl zanneden adam anlamaz mı?”** cümlesi yerine **“düşünebiliyor musunuz?”** ifadesi ile paragrafın anlam zenginliği ve genişliği kaybedilmiştir.

Bediüzzaman Hazretleri'nin “Onlar ne hal ile yazılmış ise öyle kalması lâzım geliyordu. Sonradan tashih ve tanzim etmeye me'zun değiliz!”⁸⁰ demesi ile bu cümlenin bir alt paragrafında belirttiği; “...soğuk tasannu karışmadan, hararet ve halâvet-i asliyesini muhafaza etmek niyetiyle kendi halinde bırakılmış.”⁸¹ diyerek belirttiği husus tam da yukarıdaki cümlede anlam bulmaktadır.

79 (Sözler, s. 21)

80 (Mektubat, s. 488)

81 (Mektubat, s. 488)

Şimdi sizlere soruyorum sadeleştirenin bu şekil bir değişim yapmaya hakkı var mıdır? Bediüzzaman'ın bile “me'zun değiliz!” dediği bir hakkı, bu insanlar nereden buluyorlar? Kimden izin alıyorlar?

Alıntı yaptığımız paragrafta sadeleştiren, “**şimdi**”, “**bile ayırmayan**”, “**bir insanın**”, “**düşünebiliyor musunuz?**” kelimelerini neye binaen metne aldığı ise bilinmemektedir. Risale-i Nur'un veciz cümlelerin arasına ekleme yapmaya ne gerek vardır? Diğer kelimeleri de sadeleştirerek alması Bediüzzaman'ın tabiriyle, “soğuk tasannu”ya neden olmaktadır. Yani soğuk bir yapmacıklık ve samimiyetten uzak bir harekettir. Başka izahı olamaz. Bu sadeleştirme girişiminde bulunan kişiden bir alıntı daha yapıp bir sonraki yazar ile devam edelim. Şöyle ki;

**“Üstad daha sonra da şöyle söylemişti:
İmandan sonra en mühim vazife namazdır.
Namaz kılmayan haindir. Hainin hükmü ise reddedilmesidir.”**

Burada da cümlelerin değiştiğini görüyoruz. Orijinaline bakalım; **“Kâinatta en yüksek hakikat imandır. İmandan sonra namazdır. Namaz kılmayan haindir. Hainin hükmü merduddur.”**⁸²

Sadeleştirenin değişiklik yaparak aldığı cümle birçok yönü hatalı bir cümledir. Şöyle ki; **“Kâinatta en yüksek hakikat imandır.”** denilmeden geçilmiştir. Bu hem burada geçen ulvî yani yüksek hakikata bir hürmetsizlik hem de müellife bir saygısızlıktır. Sözün başını sonunu kırpar isek oradaki mânâyı tam olarak anlayabilir miyiz?

“En yüksek hakikat” tabiri yerine ise **“en mühim vazife”** tabirini kullanmıştır. Bu cümleler birbirini tutmamaktadır. Ne **“yüksek”** kelimesinin yerini **“mühim”** kelimesi tutabilir, ne de **“hakikat”** kelimesinin yerini **“vazife”** kesilmesi tutabilir!

“Hainin hükmü ise reddedilmesidir” diye değiştirdiği cümlenin aslı ise **“Hainin hükmü merduddur”** şeklindedir. Birçok anlamından sadece birini almak, anlamı daraltmaktır. **“Merduddur”** kelimesini önce bir anlayalım.

Sadece bir anlamı **“reddetmek”** olan bu kelimenin diğer anlamları ise şunlardır: Kabul edilmemiş, geri döndürülmüş, kovulmuş. Mesela konumuza bakan bir Hadîs-i Şerîf şöyledir; **“Namaz dinin direğidir”**⁸³ Yani bir insan dinin direği namazdan geçemez ise **“geri döndürülür”**, **“kabul edilmez”**, ve Rabbinin huzurundan

83 (Beyhakî, Şuabu'l-İman, 3/83; Deylemi, Müsned, 2/404; Tirmizî, İmân, 8; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 5/132-7321)

“kovulmuş” olur. Bu şekilde ve daha geniş bir şekilde ele alınıp şerh ve izah edilmesi gerekmektedir. Sadeleştirme adı altında yapılan çalışmalar tahrife sebep olmaktadır.

Bir başka ele alacağımız yazarın yaptığı sadeleştirme misâllerine bakalım.

Sadeleştirilmiş metin: **“İman, Allah’ın insanın kalbinde yarattığı bir nurdur ki, dinin temel esaslarını gereği gibi bilmekten ve ayrıntıları kabul etmekten doğar.”**

Orijinal metin: **“İman, Sa’d-ı Taftazanî’nin tefsirine göre: ‘Cenab-ı Hakk’ın istediği kulunun kalbine, cüz’-i ihtiyarının sarfından sonra ilka ettiği bir nurdur.’ denilmiştir.”⁸⁴**

Aradaki farkı ve yapılan değişim sonrası anlam kaybını görebiliyoruz değil mi? Her tarafı kırılmış, sanki bahardaki koyunlara çevrilmiştir.

Bir diğer cümleye bakalım; **“Evet, kainatta hiçbir şuur sahibi, kainatın zerrelere kadar şahidi olan yaratıcıyı inkar edemez. Etse, kainat onu yalanlayacağı için susar, lakayt kalır.”**

Bir de aslına bakalım; **“Evet, kâinatta hiçbir zîşuur, kâinatın bütün eczası kadar şahitleri bulunan Hâlık-ı Zü’l-celâl’i inkâr edemez.**

Etse bütün kâinat onu tekzip edeceği için susar, lâkayt kalır.⁸⁵

En basitinden **“Hâlık-ı Zü'l-celâl”** yerine **“yaratıcı”** demesi bile; sadeleştirmenin anlam kaybına, dilimizi ne kadar yozlaştırdığına ve zengin kelime hazinemizi dar bir kalıba solmaya çalıştığına bakıyor; kör olmayanlara hakkı gösteriyor.

Şimdi de sadeleştirme yolu ile yapılan bir diğer tahrif çalışmasına bakalım. En çok göze çarpan ve bariz hataları ile meşhur olmuş bu sadeleştirme çalışmadan misâller verelim.

İlk misâl ile başlayalım; **“Kalbime; ‘Onu tebrik et. Her bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçiyor.’ mânâsı geldi.”**

Orijinal hâline bakalım; **“Kalbime ihtar edildi: ‘Onu tebrik et. Her bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçiyor.’ Zaten o zat sabır içinde şükrediyordu.”**⁸⁶

Şimdi bu alıntıların kıyaslaması ile ilgili Abdullah Başak'ın “Risale-i Nurlar'da Sadeleştirme Tahrifatı” kitabında geçen ifadelerini dinleyelim; **“Kalbime ihtar edildi”** ile **“Kalbime mânâsı geldi”** aynı **“mânâyı”** aynı **“şiddette”** anlatan ifadeler mi? **Hadîs-i Şerîfler de, Âyet-i Kerîmeler de Peygamber Efendimiz'in (asm)**

85 (Emirdağ Lâhikası – 1, s. 203)

86 (Lem'alar, s. 10)

ağzından çıkıyor. Her ikisinin de aslı “vahiy”. Lakin; birisi “vahy-i zımnî”, diğeri “vahy-i sarihi”...⁸⁷

Mezkur yani zikrettiğimiz “Risale-i Nurlar’da Sadeleştirme Tahrifatı” adlı eserdeki bir diğerk mukayeseyi yani kıyaslamayı verelim;

“Aslı; “Eğer bela vereni buldunsa, safa-ender, atâ-ender beladır bil.” Sadeleştirme peşinde olan sahteciler ise şöyle demiş: “Eğer bela vereni buldunsa, safa, lütuf ve ihsan içinde beladır bil.”

“Bela vereni bulursan, safa da, ihsan da o belanın içindedir...” mânâsı nerede? Safa ve atânın içinde “bela” konulması nerede? Allah; ihsanının içinde bela mı veriyor?”⁸⁸

Misâllerden de anlaşıldığı üzere yapılan sadeleştirme teşebbüslerinde anlam kayıpları, hattâ anlamın tam aksi mânâların ortaya çıktığı anlaşılıyor.

Bu kadar sadeleştirme misâlleri kâfidir sanırım. “Risale-i Nur Niçin Sadeleştirilemez? Sadeleştirme Teşebbüsleri” başlıklı bu kısımda ispat ve izaha çalıştığımız üzere “Risale-i Nur Sadeleştirilemez” bir “Kur’ân - İman Hakikatleri Hazinesi” ve “İslam Kültür Külliyyatı”dır.

87 (Abdullah Başak, Risale-i Nurlar’da Sadeleştirme Tahrifatı, s.132)

88 (Abdullah Başak, Risale-i Nurlar’da Sadeleştirme Tahrifatı, s. 133)

Sadeleştirme meselesi ile alâkalı bir diğer husûsa değinelim. Lisânını bahane ederek sadeleştirme taraftarı olanların buraya dikkat etmesi gerekir ki, ehl-i ihtisas olan alanında uzman kişilerin beyanına göre “Dil, düşüncenin evidir.” Fikir inşasının tuğlası, kerpici, ana malzemesi kelimelerdir. **“Anlaşılmıyor”** gerekçesi ile birçok kelime ve ıstılahlar devre dışı bırakıldığı zaman, tefekkür sahası daralır ve dimağ harmanı küçülür. Kıyılmış, doğranmış kelimelerle ciddi tefekkür olmaz; tefekkür derinliğine asla ulaşamaz. Hâlbuki Risale-i Nur mesleğinin temel esaslarından birisi de tefekkürdür.

Ve unutmamak gerektir ki; bir ilimde derinleşmenin ilk yolu, o ilmin ıstılahlarını öğrenmektir. İlmî tabirler ve ıstılahlar ise sadeleştirilemez. Onları oldukları gibi öğrenmek gerekir. Ve Risale-i Nur eserleri okunarak da İslamî ıstılahlar ve kelimeler günlük hayatın içinde canlı tutulur ve yaşanılır bir hale gelmektedir. Sadeleştirme ise bu noktaya da zarar verir, lisânda/dilde yaşanan erozyonu hızlandırır.

Son olarak temas edeceğimiz husûs da Risale-i Nur’un sahip olduğu “üslûb-u âlîye” dir. Yani; Üstün ve yüksek ifade tarzı, ifadenin yüksek ve nezih olanıdır. Risale-i Nur eserleri de “üslûb-u âlîye” üzerine tesis edilmiştir.

Sadeleştirme bu “üslûb-u âlîye”yi değiştirmek ve hafife almak hükmüne geçer. O ölçülü, nizamlı üslub elbiseleri bozulunca kalp, ruh, sır, nefis ve diğer latifeler hissesiz kalır.

Akıl da tam mânâsıyla tatmin olamaz. Çünkü sadeleştirme; kelamın câmiyetini (*genişliğini, kapsamlılığını*), lisânın selasetine (*dilin anlatıştaki kolaylığına, rahatlığına ve açık, kolay, akıcı, âhenkli ifadelerine*), nazmın cezaletine (*sıralı ve düzenli olan kelimelerin güzellik ve büyüklüğüne*), anlamın belağatine (*düzgün, kusursuz, hâlin ve makamın icabına göre söylenmesine*) büyük zarar verir. O ruhu öldürür ve o latifliği söndürür.

Bu çalışmamızın Dergâh-ı İlâhî’de kabûlünü Cenâb-ı Rabbü’l-Âlemîn’den niyaz ile Kur’ân -îman hakikatlerini okumaya ve anlamaya bir teşvik olmasını temenni eder, kalplerin elinde olduğu Allah’tan kalbimizi dini üzerine sabit kılmasını isteriz. Vesselâm.

www.nuranimudafa.com

instagram: [@nuranimudafa](https://www.instagram.com/nuranimudafa)

